

АЛЛА БОЙКО
(Полтава)

МЕНЕДЖЕР ОСВІТИ – КРЕАТИВНА ОСОБИСТІТЬ І КОМПЕТЕНТНИЙ ПРОФЕСІОНАЛ

У пропонованому монографічному дослідженні Л. М. Кравченко¹ розвиток педагогічної науки в Україні розглядається в контексті сучасних глобалізаційних процесів, які забезпечують вільну дію законів і механізмів ринку, визначають модернізацію освіти в масштабах усієї планети. Автор роботи підкреслює, що освітні послуги як ринкові висувають на перший план формування людського капіталу, підготовку професіонала високого класу, його повну самореалізацію в обраній діяльності. Це тісно пов'язується нею з суспільними перетвореннями, із змінами, які реально відбуваються з людиною, одержанням і сприйняттям інформації, інтернаціоналізацією простору, виходом у відкрите світове освітнє середовище, з гуманізацією педагогічних відносин та потребує розробки нових теоретичних концепцій освіти, їх відповідності викликам сучасної дійсності.

Ґрунтуючись на положеннях концептуальних освітніх документів національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті, законів України „Про освіту”, „Про загальну середню освіту”, „Про вищу освіту”, Л. М. Кравченко наголошує, що основною метою освіти сьогодні є формування громадянина і професіонала, подальше підвищення якості освітніх послуг та рівня управління галуззю. У зв'язку з цим нею підкреслюється, що сучасна професійна освіта як складова системи національної освіти набуває значення чинника соціально-економічного, інтелектуального й духовного розвитку суспільства, її провідними сутнісними ознаками стають безперервність набуття знань та компетентність як запорука саморозвитку особистості, формування конкурентноздатності впродовж життя. Отже, професіоналізм стає провідною якісною характеристикою фахівця, у першу чергу – керівника освітньої галузі, що вимагає більш повної реалізації державної політики в галузі освіти, обґрунтування

¹Кравченко Л.М. *Неперервна педагогічна підготовка менеджера освіти* : [монографія] / Любов Миколаївна Кравченко. – Полтава : Техсервіс, 2006. – 422 с. – (Першотвір).

нових підходів до професійної управлінської діяльності, еволюції її концептуалістики, випереджувального оновлення людинотворчого потенціалу управління на тлі вимог постіндустріального суспільства, розкриття спектру індивідуальних можливостей особистості в процесі професійної управлінської підготовки.

У пропонованому монографічному дослідженні вчена цілком правильно розглядає менеджера освіти як цілеспрямовано професійно підготовленого фахівця, здатного до того, щоб працювати в швидкозмінних ринкових умовах й управляти як різноманітними типами навчальних закладів, так і масштабними освітніми системами. Професійна освіта такого фахівця, на думку дослідниці, має особистісну і соціальну значущість, забезпечує перетворення знань у його власне особистісно-професійне надбання, передбачає креативно-рефлексивне ставлення до оточення і власних можливостей, сприяє неперервному професійному опануванню й удосконаленню знань, умінь і навичок, виробленню комплексу компетентностей професії менеджера і виходу за її межі. А отже, менеджер у своїй підготовці потребує конкретної професіоналізації змісту освіти.

Цінно те, що Л. М. Кравченко розробляє концептуальну модель і технологію поетапної професійної підготовки менеджера широкої вікової періодизації у системі неперервної педагогічної освіти, яка враховує залежність формування професійних знань і світогляду від реалій соціально-економічного розвитку суспільства і життєвих особистісних сприймань на різних вікових етапах, передбачає вироблення здатності до індивідуального вибору й самостійного рішення, інтеграції у системі підготовки передусім професійних, а також сучасних загальних універсальних знань, які перетворюються у процесі педагогічного адаптаційного розвитку на особистісно-соціальні. Особистість у процесі такої підготовки, послідовно пізнаючи основи провідних спеціальних наук, вивчає себе, самореалізується і професійно зростає на ранніх (початкових) та подальших (основному й післядипломному) етапах підготовки, у результаті чого відбувається формування особистісно і соціально значущих професійних компетентностей менеджера освіти.

Як досягнення монографічного дослідження можна розглядати те, що воно базується на таких наукових положеннях:

– професійна підготовка менеджера освіти має ґрунтуватися на філософському вченні про людину як біосоціальну істоту, суб'єкта розвитку і саморозвитку в інтегрованій єдності антропоцентричних і соціоцентричних даних її характеристики; вона конкретизується в наукових підходах – особистісно-соціальному, компетентісно-концентричному, діяльнісному, відносницькому, бізнесовому, маркетинговому, антикризовому та ін. й інноваційних теоріях – діалогічної парадигми (від управлінського впливу до взаємодії), розвитку конкурентоздатної особистості, теорії бізнесу, що розглядає освіту як ринок відповідних послуг; генетичного і рефлексивного моделювання складних систем і об'єктів; самоменеджменту і когнітивної мобільності професіонала впродовж життя та ін.;

– менеджер освіти – це: високого рівня професіонал, освітній лідер, талановитий організатор педагогічної взаємодії, що володіє конвергентним мисленням, творчими й організаторськими здібностями, наділений владними повноваженнями з боку держави чи власника закладу, професійно керує педагогічним колективом відповідно до мети, місії, освітніх стандартів та соціально значущих педагогічних вимог, забезпечує рентабельність і конкурентоздатність освіти, здійснює моніторинг внутрішнього і зовнішнього педагогічного середовища, проводить маркетинг освітніх послуг, налагоджує ефективні зв'язки з громадськістю, як креативна особистість займається оперативним упровадженням інновацій у практику діяльності закладу; такий рівень якості професіонала неможливо забезпечити за відсутності науково обґрунтованого процесу його спеціальної підготовки;

– сучасні глобалізаційні процеси вимагають при професійній підготовці менеджера врахування вітчизняного й світового досвіду інтеграції індивідуально-креативних і когнітивно-маніпулятивних парадигм взаємодії, педагогічно-адаптаційного розвитку й використання ринкових технологій бечмаркінгу, реінжинірингу бізнес-процесів, моніторингу, консалтингу, що становить змістову й організаційно-методичну основу професійного особистісно-соціального формування сучасного менеджера освіти і зумовлює процес його поетапної професійної підготовки у системі неперервної педагогічної освіти;

– поетапна професійна підготовка є інтегрованою компетентісно-концентричною цілісністю, що становить упорядковану множину взаємопов'язаних компонентів і виявляється в науковому обґрунтуванні комплексу концентричного характеру професійно-педагогічних компетентностей, які послідовно розвиваються у єдності початкового – професійно-орієнтувального, основного – професійно-формувального та післядипломного – професійно-супроводжувального етапів, спрямованих на становлення учнів, студентів, магістрантів та діючих керівників освіти як менеджерів, суб'єктів управлінського виховання, навчання й особистісного саморозвитку;

– у процесі поетапної професійної підготовки в загальноосвітньому навчальному закладі, педагогічному університеті та післядипломній освіті особистість менеджера сприймається як найвища цінність, визнається її унікальність та неповторність, враховуються індивідуальні можливості та зміст суб'єктивного досвіду – учня, студента, педагога й управлінця, а отже, відбувається стимулювання самоактуалізації особистості менеджера широкої вікової періодизації.

Авторкою розроблені нормативні та елективні курси: „Менеджмент і самоджмент особистості лідера” – для старшокласників; „Проблеми освітнього менеджменту та модернізації національної освіти”, „Менеджмент в освіті”, „Менеджмент загальноосвітнього навчального закладу”, „Менеджмент і маркетинг освітніх послуг” – для студентів та магістрантів педуніверситетів; „Конвергентний менеджмент в освіті регіону”, „Маркетинговий підхід до проектування навчального закладу”. Вони стануть у пригоді слухачам обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, усім категоріям керівних кадрів освіти. Підготовлено комплекси завдань для індивідуальної і самостійної роботи, модульні підсумкові контрольні роботи; науково обґрунтована система індивідуальних технологій саморозвитку менеджера освіти (самоімідування, самодіагностики особистісних професійних якостей, конструювання ортобіотичної поведінки, самооцінки і взаємооцінки рівня компетентності тощо). У сучасних умовах актуалізуються методи ринкового й бізнесового проектування якісних освітніх послуг у діяльності менеджера освіти та цикл методичних процедур (лідерські тренінги, управління різновіковими учнівськими колективами, індивідуальні й групові коуч-сесії досвідчених менеджерів та заняття з гештальт-педагогіки, факультативи резерву менеджерів освіти, консалт-курси в післядипломній освіті, спеціальні дослідницькі проект-групи, педагогічні майстерні та ін.).

Отже, як позитивний аспект пропонованого дослідження визначаємо його реальну практичну цінність, адже розроблена його авторкою система науково-методичного супроводу дозволяє реалізувати на практиці індивідуально й соціально орієнтовану організаційно-функціональну модель поетапної професійної підготовки менеджера освіти впродовж життя.